

НИНА БОЖИДАРОВА
СОМЕНИТЕ НА
ТОТАЛИТАРНОТО ДЕТЕ

chitanka.info

Каменните плочи на алеите са неравни и е много лесно да се спънеш. Затова хората ходят бавно. Бавно носят ракети за тенис, с които бавно ще играят. Бавно отиват в кафенето, където бавно ще пият коктейл или ракия. Това са необикновени хора. Пристигнаха са тук малко да си починат. Да, съвсем не е лошо да си почиваш на брега на Черното море, между кипарисите и сенчестите орехи. Необикновените хора докарват със себе си всичко, жена, деца, куче или котка и много, много куфари. Всяка година. По едно и също време.

Това място не ми харесваше. Но аз не можех да наруша външната хармония на нашето семейство. А неравните плочки ми пречеха да опозная света. Искаше ми се на юг — там, където има истински рибари, където мирише на сол, а не на кокосово плажно масло, където брегът е див, а нощем хората свирят на китара, танцуват, пушат марихуана и гръмко се смеят. Но трябваше да почакам.

И това лято, както и всички до сега, аз се настаних на задната седалка на семейната колесница. Трябваше да се разделя с мръсните джинси, с избелелите тениски. В куфарите имаше дантелени роклички, бели якички, панделки и дявол знае още какво.

Баща ми караше с превишена скорост, а някъде пред нас беше морето. Бяха кипарисите, неравните алеи и сенчестите орехи. Знаех това със сигурност, но даже не подозирах, че ме чака истинска историческа среща. Както обикновено, в колата мама ми напомняше, че не трябва да говоря нецензурни думи, да си слагам лактите на масата и че непрекъснато трябва да се усмихвам.

Дните между кипарисите и сенчестите орехи минаваха еднакво. Накъдето и да погледнеш само корифеи. Корифей на краткия разказ и корифей на докладната риторика. И разбира се, корифеите на поезията. Най-старият от доайените на детската лирика беше толкова про славен, че всяка вечер по „Лека нощ, деца“ обезобразени с панделки хлапета четяха неговите, ухаещи на нафталин стихотворения. Всъщност, това няма особено значение.

Мене много ме обичаха.

Смятаха, че съм добре възпитано дете. Никога не забравях да поздравя. Усмихвах се. Понякога казвах „Много добре изглеждате“, но бързо ми омръзна. Почиващите даже ми се възхищаваха. Особено,

когато играех тенис. „Красиво, елегантно, много добър стил, вижда се школата на сестрите Малееви“. Вече не млад спортсмен — спортсмен в живота и в поезията, обясняваше на всички тайните на моя елегантен стил, после казваше, че баща ми е просто герой, а дъщеря му, тоест аз — тя е просто чудо. Баща ми действително е герой, но все пак не той тичаше по три часа на ден по прашните кортове под виковете на сърдити треньори. Спортсменът се канеше да ме изгони от корта — време е те, класиците, да поиграят, но изведнъж се появи Най Най сред тях и се застъпи: „Нека децата да свършат“. Накуцвайки от приятна умора, аз минавах покрай разговарящите и възпитано се усмихвах. Докато вървах към нашата стая, за да се преоблека в някоя дантеленa рокличка, в каквито е срамно да се покажеш на улицата, ме срещна корифей на родната критика. Той много приличаше на истински дебил. Когато започваше да говори, това впечатление не се разсейваше. Даже напротив, защото от неговата широко отворена уста излизаха нечленоразделни звуци, съпроводени с пишен фонтан от слюнки. Той се спря и с дебелите си пръсти дълго се опитваше да оципе мократа ми от потта буза. В края на краищата това му са отдаде. Смръцвайка се от болка, аз се усмихвах само със свободната част от лицето си. Когато критикът най-после ме освободи от менгемето на пръстите си, той ме обля със слюнките, които този път бяха приятно студени и попита „Кауиусто“. Не ми беше нужно да се чудя дълго какво значи това, защото винаги питаше едно и също: „Върви ли училището?“. Той сигурно грижливо пазеше енергията на своя мозък за решаване на често наразрешимите проблеми на съвременната ни литература и в общуването си с мен изразходваше само енергията на своите пръсти. Аз тъпо отговорих „сега сме във ваканция“, но много ми се искаше да попитам „А как е любовникът на вашата жена, разправят, че той ѝ е насинил окото, а не някакъв случаен пияница на улицата“...

Обувайки маратонки към дантелената рокличка, аз отидох да вечерям. Масата ни беше на терасата и на всички минаващи трябваше да се усмихвам. Към мен се приближи млад поет. Говореше се, че неговият по-малък син всъщност е син на един талантлив художник, който понякога, не често, продава картини в Париж.

Младият поет попита не искам ли да му покажа как се играе тенис. Устата ми беше пълна със салата, а да говоря с пълна уста мама ми бе забранила. Не можеше да откажа. Да отговоря „няма смисъл, ти

няма да се научиш“, също. Аз тежко въздъгнах и се канех да се съглася, но в този момент по терасата премина помощникът на Най Най и младият поет се устреми към него. Аз можех спокойно да завърша вечерята си и да помисля как ще прекарам вечерта. Въпреки че избор нямаше. На скрити в храстите пейки се събираха децата. Пиеха, пушеха и си разказваха идиотски истории. Когато спореха чий баща играе най-добре тенис, питаха мене. Аз малко говорех, не пушех, пиех понякога водка от чаша за кафе. Току-виж се появила някоя от корифейските жени и после разказала на всички. А татко ми позволяваше да пия само бяло вино. Въпреки всичко това, децата се отнасяха към мене много добре. Аз играех прилично тенис и освен това нелюбо плувах. Псувах по-хубаво от тях, но го правех рядко, съзнавайки, че никак не отива на дантелена рокличка. Точно в полунощ си лягах. Децата не се удивляваха, бяха вече свикнали, въпреки че това изглеждаше много странно. Сутрин закусвах сама на още пустата тераса, после отивах на плаж. Бяло възженце отделяше къс пясък — това е за нашите, на останалото нека лежи, който иска. Нас ни пазеше специален спасител. Току-виж някой се удавил. Спасителят бе мой стар приятел. Ние обсъждахме света на големия спорт, а понякога и света на голямото изкуство, който се разстиляше наоколо. Изкушението беше прекалено голямо и си струваше да се рискува. Рискувах само аз — да наруша крехката семейна хармония изцяло за своя сметка.

Много обичах да плувам. Да плувам дълго и да се радвам на мокра самота. Понякога плувах с баща си. От време на време спирахме да си поприказваме. Морето беше единственото място, където никой не можеше да ни чуе.

— Какво ще правиш днес? — попита баща ми в началото на онзи паметен ден.

— Ще играя тенис. Какво друго бих могла да правя тук?

— Много неща, можеш, например, да учиш френски.

Баше ми се шегуваше. Нито един нормален човек не учи френски през лятото, на брега на Черното море, между кипарисите и сенчестите орехи. Въпреки че на мен понякога ми се налагаше да се затворя в стаята и под строгия мамин поглед да повтарям — аз чета, ти четеш, аз чакам, ти чакаш, аз умирам, ти умираш и така под ред един неправилен глагол след друг, докато на мама не ѝ писне.

Ние продължавахме да плуваме. Брегът остана далече зад нас и вече не се виждаха нито необикновените хора, нито техните жени и деца, нито даже приятелят ми спасител. Искаше ми се да продължа и с такъв ритмичен бруст да избягам от неправилните френски глаголи, от дантелените роклички, да избягам на юг, или някъде в Одеса.

Но строгият глас на баща ми ме спря.

— Давай обратно. А впрочем днес няма да играеш тенис. Ти ще Му поднесеш цветя — и татко многозначително погледна нагоре.

Ние заплувахме към брега.

Всяка година при необикновените хора идваше Най-първият национален гений — гений политически, държавен, партиен. Всички го чакаха с нетърпение. Шиеха си красиви рокли и подготвяха програма. Пишеха стихотворения. Нас, децата, предварително ни скриваха в някоя от съседните почивни станции, където можехме да правим каквото си искаме. И ние използвахме максимално тази възможност. Танцувахме по масите, чупехма чаши и се наливахме с шампанско. Струваше ни се, че се държим като босове на мафията в Шатите по време на сухия режим. Ние с удоволствие бихме се държали така всяка вечер, а и денем също, но до някаква степен ни възпираше общественото мнение. А в тоя ден не съществуваше нито обществено мнение, нито просто мнение, нито даже общество. Всичко някак се топеше и разтваряше. После Той си тръгваше и ние с диви викове се хвърляхме на терасата. По празничната трапеза ни чакаха сладкиши, плодове, сладолед и ухаещо вино. Ставаше много весело. В самото начало на церемонията, когато премиерът правеше първите крачки по неравните плочки, към него са затичваше момиченце с огромен букет. Най-красивото, разбира се. И ето, бях достигнала възрастта да Му поднеса цветя.

Когато аз, след дългото плуване търсех хавлията си по плажа, усещах оценяващите погледи на корифеите. Сигурно проверявах за последен път не са ли сбъркали с избора. Едно от първите неща, които разбрах в този живот бе, че съм най-красивата и такава ще остана до гроба. Тогава бях все още прекалено млада, за да се усъмня в това. Но всеобщото признание беше много приятно. Написаха ми приветствие

— колко се радваме, позволете ни да ви поздравим, ние сме щастливи и така нататък.

С труд се вмъкнах в ужасяваща копринена рокличка с панделки и дантели. Кагато си обувах маратонките, ми казаха, „обувки, обувки“. Тонът не търпеше възражение, но аз все пак се осмелих: „ами ако се спъна?“. Отговор нямаше.

По неравните плочки бавно се движеха млади мъже с еднакви сака и характерна подутина под лявата мишница. Други тичаха насам-натам, все едно тренираха за световна купа. Винаги ми е било забавно да наблюдавам техните сериозни лица. Но този път не ми беше до смях.

Тесните корави обувки стискаха стъпалата ми. Пред мен стоеше възрастен критик в ролята на Най Най. Аз отивах към него с гъвкава походка и от това краката ме боляха още повече. Правейки се, че нося букета в ръка, аз звънко декламирах приветствието. Десетина души стояха наоколо и оценяваха. „Лошо — казваха те — трябва по-бавно и по-игриво“. А освен това, аз не се усмихвах достатъчно. Вътре в мен груб глас страшно ругаеше. Ругаеше идиотските обувки, и плочките, прекалено неравни, и орехите, недостатъчно сенчести, и стария критик, и особено тия, оценяващите. Най Най аз естествено не ругаех. Аз му съчувствах. Представях си как той, стар и болен, стои някъде под недостатъчно сенчести орехи, а към него тича чичко с подутина под лявата мишница и се прави, че носи букет цветя. И десет правителствени мъже наблюдават и с кротки гласове казват, „Другарю генерален секретар, вие не се усмихвате достатъчно“.

Аз вървах към стария критик и по-бавно, и бо-бързо, и по-игриво и даже щастливо се усмихвах, забравяйки за секунда слънцето, умората, досадата. През цялото време ме преследваше страх — мога да се спъна изведнъж и тогава ще изберат някоя друга на мястото на най-красивата. На моето място тоест. Но все пак не ми се получаваше много добре. От безкрайното повтаряне започнах да бъркам думите и да държа въображаемия букет в другата ръка. А обувките убиваха все по-силно.

Виеше ми се свят от умора. Пред мене вече не стоеше старият критик, а Най първият, не само критик, но и въобще... Но ми беше все

тая.

Аз не се спънах.

А той не ме целуна. И не ме изслуша. И никой не ни фотографира...

И въпреки че много години по-късно опозицията оцени това като грях на миналото, все пак реци, че може да ми бъде простено.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.